

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

TADQIQOTLAR

ILM-FAN

TEKNOLOGİYALAR

ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR NAZARIYASI

ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

2025

Google Scholar

zenodo

Andijan, Uzbekistan

+998335668868

<https://innoworld.net>

« ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR
NAZARIYASI » NOMLI ILMIY, MASOFAVIY, ONLAYN
KONFERENSIYASI TO'PLAMI

2-JILD 6-SON

Konferensiya to'plami va tezislari quyidagi xalqaro
ilmiy bazalarda indexlanadi

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar**Usmonova Shohsanam Shavkatovna**

Andijon davlat pedagogika inistituti Maktabgacha ta'lim va maxsus pedagogika Gumanitar fanlar kafedrası o'qtuvchisi

Numono'va Dilnora Farhodbek qizi**Mirzarahmonova Ozoda Abduhamid qizi**

Logopediya yo'nalishi talabalari

ANNOTATSIYA. O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar mamlakatdagi diniy hayotni tartibga soluvchi va rivojlantiruvchi muhim institutlardir. Ushbu tashkilotlar Islom dini asosida faoliyat yuritib, jamiyatda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni mustahkamlash, diniy savodxonlikni oshirish hamda tinchlik-barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonda Diniy Qo'mita markaziy organ sifatida diniy tashkilotlarni nazorat qiladi va ularni davlat siyosati bilan uyg'unlashtiradi. Shu bilan birga, ijtimoiy muammolarni hal qilish, madaniyat va ta'lim sohasida islomiy qadriyatlarni targ'ib qilishda masjidlar va diniy jamiyatlar faol qatnashadi. Mamlakatda ro'yxatdan o'tgan turli diniy tashkilotlar, jumladan, musulmonlar, nasroniylar va boshqa konfessiyalar mavjud bo'lib, ular o'z faoliyatlarini qonun doirasida bajaradilar. O'zbekistonda diniy tashkilotlarning asosiy vazifasi – aholining diniy erkinligini ta'minlash, ekstremizm va diniy radikalizmga qarshi kurashishda faol ishtirok etishdir. Natijada, bu tashkilotlar jamiyatda ijtimoiy birdamlik va diniy totuvlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: O'zbekistonda diniy tashkilotlar, islom dini, diniy erkinlik, diniy qo'mita, tinchlik va barqarorlik, konfessiya.

АННОТАЦИЯ. Религиозные организации, действующие в Узбекистане, являются важными институтами, регулирующими и развивающими религиозную жизнь страны. Эти организации действуют на основе ислама и играют важную роль в укреплении духовно-нравственных ценностей, повышении религиозной грамотности, обеспечении мира и стабильности в обществе. В Узбекистане Комитет по делам религий, являясь центральным органом, контролирует деятельность религиозных организаций и согласует их деятельность с государственной политикой. В то же время, мечети и религиозные общины активно участвуют в решении социальных проблем и продвижении исламских ценностей в сфере культуры и образования. В стране зарегистрированы различные религиозные организации, включая мусульманские, христианские и другие конфессии, которые осуществляют свою деятельность в рамках закона. Основная задача религиозных организаций в Узбекистане — обеспечение религиозной свободы населения и активное участие в борьбе с экстремизмом и

религиозным радикализмом. В результате эти организации способствуют укреплению социальной солидарности и религиозного согласия в обществе.

Ключевые слова: Религиозные организации в Узбекистане, ислам, религиозная свобода, религиозный комитет, мир и стабильность, конференция.

ANNOTATION. Religious organizations operating in Uzbekistan are important institutions that regulate and develop religious life in the country. These organizations operate on the basis of Islam and play an important role in strengthening spiritual and moral values, increasing religious literacy, and ensuring peace and stability in society. In Uzbekistan, the Religious Committee, as a central body, controls religious organizations and harmonizes them with state policy. At the same time, mosques and religious societies actively participate in solving social problems and promoting Islamic values in the field of culture and education. There are various registered religious organizations in the country, including Muslims, Christians, and other denominations, which carry out their activities within the framework of the law. The main task of religious organizations in Uzbekistan is to ensure religious freedom of the population and actively participate in the fight against extremism and religious radicalism. As a result, these organizations serve to strengthen social solidarity and religious harmony in society.

Keywords: Religious organizations in Uzbekistan, Islam, religious freedom, religious committee, peace and stability, conference.

O'zbekistonda diniy tashkilotlar jamiyat hayotida muhim o'rin tutadi. Islom dini mamlakatda asosiy dindir va diniy tashkilotlar asosan islomga asoslangan faoliyat yuritadi. Diniy faoliyatni tartibga solishda O'zbekiston Respublikasi Diniy Qo'mitasi muhim rol o'ynaydi. Ushbu qo'mita davlat va din munosabatlarini boshqaradi, diniy erkinlikni ta'minlash hamda ekstremizm va diniy radikalizmga qarshi kurashishda faol ishtirok etadi. Jamiyatda diniy totuvlik va bag'rikenglikni mustahkamlash O'zbekistonda davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Diniy savodxonlikni oshirishga qaratilgan dasturlar orqali aholining ma'naviy qadriyatlarini rivojlantiriladi. Masjidlar va diniy jamiyatlar nafaqat ibodat joyi, balki madaniy va ma'rifiy markazlar sifatida ham xizmat qiladi. Shuningdek, diniy tashkilotlar jamiyatda tinchlik va barqarorlikni ta'minlash, yoshlarni to'g'ri tarbiyalashda akti rol o'ynaydi. Davlat va diniy tashkilotlarning hamkorligi mamlakatda diniy erkinlikni himoya qilish, qonun doirasida diniy faoliyatni erkin va xavfsiz olib borishni kafolatlaydi. O'zbekistonda diniy tashkilotlar jamiyatimizning ma'naviy asoslarini mustahkamlashda, odamlar orasidagi totuvlikni saqlashda va davlat xavfsizligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

O'zbekistonda diniy tashkilotlar jamiyat hayotida katta o'rin tutadi. Mamlakat aholisi asosan islom diniga mansub bo'lib, musulmonlarning an'anaviy amaliyotlari, qadriyatlari va madaniyati jamiyat hayotining ajralmas qismidir. Shu bois, diniy tashkilotlar aholining ma'naviy va madaniy ehtiyojlarini qondirishda, ularni birlashtirishda muhim vazifa bajaradi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasiga ko'ra, davlat va din alohida, davlat diniy tashkilotlarga aralashmaydi, ammo diniy faoliyat qonun doirasida tartibga solinadi. O'zbekiston Respublikasi Diniy Qo'mitasi – diniy tashkilotlarni ro'yxatdan o'tkazish, nazorat qilish hamda diniy faollikni tartibga solishda asosiy davlat organi hisoblanadi. Ushbu qo'mita ekstremistik, radikal diniy oqimlarga qarshi kurashishda faoliyati bilan ajralib turadi.

Diniy tashkilotlarni jamiyatdagi o'rni

1. Ma'rifiy ahamiyat – masjidlar, madrasalar va diniy markazlar nafaqat ibodatxona, balki insonlarni tarbiyalash, ma'naviy-axloqiy bilimlarni tarqatish, yoshlarni ijtimoiy salbiy ta'sirlardan himoya qilish markazlaridir.

2. Totuvlikni mustahkamlash – O'zbekistonda turli millat va elat vakillari tinch-totuv yashashi uchun diniy tashkilotlar bag'rikenglikni targ'ib qiladi.

3. Jamiyatda barqarorlik va xavfsizlik – radikalizmga barham berish, diniy ekstremizmga qarshi kurash – diniy tashkilotlarning eng muhim vazifalaridan biridir.

O'zbekistonda diniy ta'lim tizimi davlat va jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikda rivojlanmoqda. Madrasalar, islom institutlari zamonaviy ma'rifiy metodlar asosida yoshlarni tayyorlaydi va ularga chuqur diniy bilimlar beradi. O'zbekiston dunyodagi ko'p millatli, turli konfessiyalarga mansub insonlar tinch-totuv yashaydigan davlatlardan biridir. Mamlakatda diniy erkinlik Konstitutsiya va qonunlar bilan kafolatlangan bo'lib, diniy tashkilotlar faoliyati davlat tomonidan nazorat emas, balki qonun doirasida tartibga solinadi. Ushbu maqolada O'zbekistonda faoliyat yuritayotgan asosiy diniy tashkilotlarning turlari, ularning vazifalari hamda jamiyatdagi o'rni yoritiladi. O'zbekistonda **16 dan ortiq konfessiyaga** mansub yuzlab diniy tashkilotlar ro'yxatdan o'tgan. Ularni bir necha toifalarga bo'lish mumkin:

1. Islom dini tashkilotlari

Islom O'zbekistonda eng ko'p tarqalgan din bo'lib, aholining katta qismi musulmon hisoblanadi. **Asosiy tashkilotlar:**

Musulmonlar idorasi – respublika bo'yicha masjidlar, imomlar, diniy ta'lim muassasalari faoliyatini muvofiqlashtiruvchi markaziy organ.

Masjidlar – rasmiy ro'yxatdan o'tgan 2 mingdan ortiq masjid mavjud.

Islomiy ta'lim muassasalari – o'rta maxsus va oliy diniy o'quv yurtlari.

Ushbu tashkilotlar diniy marosimlarni o'tkazish, fatvolar chiqarish, jamoatchilikni ma'rifiy ruhda tarbiyalash kabi vazifalarni bajaradi.

2. Nasroniy dini tashkilotlari

O'zbekistonda nasroniylikning bir nechta yo'nalishlari mavjud:

Pravoslav cherkovi

Rim-katolik cherkovi

Baptist cherkovlari

Yevangelik-luteran jamoalari

Ular ibodatxonalarda diniy marosimlarni o'tkazib, shuningdek, diniy ta'lim va xayriya ishlarini amalga oshiradi.

3. Protestant yo'nalishidagi tashkilotlar

Protestant yo'nalishidagi diniy tashkilotlar ham mamlakatda qonuniy faoliyat yuritadi. Ularga quyidagilar kiradi:

Yevangelik xristian baptistlar jamoalari

Pentekostal cherkovlari

Yangi avlod (New Generation) kabi jamoalar

Bu tashkilotlar ko'proq diniy targ'ibot, jamiyatga ijtimoiy yordam va ma'naviy tarbiya bilan shug'ullanadi.

4. Boshqa diniy konfessiyalar

O'zbekistonda yana bir qator konfessiyalar ham faoliyat yuritadi:

Yahudiy jamoalari

Bahoi dini markazlari

Krishna ongini anglash jamiyati

Budda jamoalari

Bu konfessiyalar mamlakat aholisining kichik qismiga xizmat qilsa-da, ularning diniy erkinligi to'liq kafolatlangan.

O'zbekistonda diniy tashkilotlar quyidagi qonuniy me'yorlar asosida faoliyat yuritadi:

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi — vijdon erkinligi kafolatlanadi.

"Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risida"gi Qonun — diniy tashkilotlarni ro'yxatdan o'tkazish, ularning huquq va majburiyatlarini belgilaydi.

Adliya vazirligi — diniy tashkilotlarning ro'yxatdan o'tkazilishi va faoliyatini tartibga soluvchi organ.

Huquqiy tartibga solishning asosiy maqsadi — diniy erkinlikni ta'minlagan holda ekstremizmning oldini olish va jamiyatda barqarorlikni saqlashdir.

O'zbekistonda diniy tashkilotlar:

Ma'naviyatni mustahkamlash

Yoshlar tarbiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatish

Xayriya va ijtimoiy yordam faoliyatlari

Diniy bag'rikenglikni targ'ib qilish kabi bir qator ijtimoiy vazifalarni bajaradi. Ularning faoliyati davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadi, ayniqsa diniy bag'rikenglikni mustahkamlash borasida hamkorlik yo'lga qo'yilgan.

O'zbekiston ko'p konfessiyali va dunyoviy davlat bo'lib, uning hududida turli diniy tashkilotlar faoliyat yuritadi. Bu tashkilotlar Adliya vazirligi tomonidan ro'yxatga olingan bo'lishi shart.

O'zbekistonda faoliyat yurituvchi asosiy diniy tashkilotlar va konfessiyalar:

1. Islom dini:

- O'zbekiston aholisining mutlaq ko'pchiligi islom diniga e'tiqod qiladi. Asosan sunniy-hanafiy mazhabi ustunlik qiladi.

- Asosiy diniy tashkilot – O'zbekiston Musulmonlari Idorasi hisoblanadi. U mamlakatdagi masjidlar faoliyatini muvofiqlashtiradi, imom-xatiblarni tayyorlaydi va diniy ta'lim muassasalarini (masalan, Toshkent Islom instituti, madrasalar) boshqaradi.

2. Provaslav xristianlik:

- O'zbekistonda soni bo'yicha ikkinchi yirik diniy jamoa bo'lib, asosan rus, ukrain va boshqa slavyan millatlariga mansub fuqarolar orasida keng tarqalgan.

- Asosiy tuzilma – O'rta Osiyo Metropolitan okrugiga qarashli Toshkent va O'zbekiston Yeparxiyasidir. Uning qaramog'ida ko'plab cherkovlar va ibodatxonalar mavjud.

3. Katolik cherkovi:

- Respublikada kichik, ammo faol katolik jamoalari mavjud. Toshkentda Katolik sobori (Muqaddas Yurak Iso sobori) joylashgan.

4. Protestant cherkovlari:

- Turli yo'nalishdagi protestant jamoalari, jumladan, baptistlar, yettinchi kun adventistlari, lyuteranlar, evangelistlar va boshqalar faoliyat yuritadi. Bu cherkovlar ham rasmiy ro'yxatdan o'tgan bo'lishi shart.

5. Yahudiylilik:

- O'zbekistonda tarixan mavjud bo'lgan diniy jamoa. Toshkent, Samarqand va Buxoro kabi shaharlarda sinagogalar bor.

6. Boshqa diniy konfessiyalar:

- Shuningdek, kichik miqdorda bahoiylar, buddistlar va boshqa diniy guruhlar ham rasman ro'yxatdan o'tgan holda faoliyat olib boradi.

Umumiy ma'lumot:

- Diniy faoliyatni muvofiqlashtirish va qonunchilikka rioya etilishini nazorat qilish Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Din ishlari bo'yicha qo'mita tomonidan amalga oshiriladi.

- O'zbekiston qonunchiligiga ko'ra, har qanday diniy tashkilot davlat ro'yxatidan o'tishi shart va ro'yxatdan o'tmagan, shuningdek, ekstremistik

yoki terrorchilik tashkiloti deb topilgan diniy guruhlarining faoliyati qonunan taqiqlanadi. Davlat vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risidagi qonunlarga qat'iy rioya etilishini talab qiladi.

Xulosa. O'zbekiston ko'p konfessiyali va dunyoviy davlat bo'lib, uning hududida turli diniy tashkilotlar rasman faoliyat yuritadi. Diniy rang-baranglik mamlakatning madaniy boyligini aks ettiradi. Mutlaq ko'pchilikni tashkil etuvchi islom dini O'zbekiston Musulmonlari Idorasi tomonidan boshqarilsa, pravoslav xristianlik ikkinchi yirik jamoa hisoblanadi. Shuningdek, katolik, protestant, yahudiy va boshqa bir qancha konfessiyalar ham davlat ro'yxatidan o'tgan holda o'z ibodatlarini erkin ado etadi. Bu diniy tashkilotlarning barchasi Adliya vazirligida majburiy ro'yxatdan o'tishi shart bo'lib, ularning faoliyati Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Din ishlari bo'yicha qo'mita tomonidan nazorat qilinadi. Davlat vijdon erkinligini kafolatlagan holda, diniy faoliyatning qonunchilik doirasida amalga oshirilishini ta'minlaydi. Ro'yxatdan o'tmagan yoki ekstremistik xususiyatga ega guruhlar faoliyati qonunan taqiqlangan bo'lib, bu yondashuv mamlakatda diniy barqarorlik va millatlararo totuvlikni saqlashga xizmat qiladi.